

Czy jesteś GLAM?

Wpisany przez Marek Zieliński

poniedziałek, 03 marca 2014 00:00 - Poprawiony niedziela, 30 marca 2014 12:53

GLAM to akronim (skrótowiec) od “Galleries, Libraries, Archiwes and Museums”. Po polsku zapewne byłby GMAB, gdyby taki skrót był używany. Nie ma ciała ani organizacji o nazwie GLAM, skrót ten odnosi się do agregacji instytucji które mają coś ze sobą wspólnego: są repozytoriami dziedzictwa kulturowego człowieka.

Istnieją instytucje, które zrzeszają muzea, archiwa, biblioteki itp. albo udzielają im wsparcia finansowego czy logistycznego, np. Institute of Museum and Library Services (ILMS) w Waszyngtonie, Museums, Libraries and Archives Council w Wielkiej Brytanii czy Norwegian Archive, Library and Museum Authority. Te instytucje nie roszczą sobie jednak przynależności do GLAM ani nie używają tego skrót.

Czym więc jest GLAM? Jest to idea, zgodnie z którą instytucje których zadaniem jest gromadzenie i udostępnianie dóbr kultury zyskają na szerokim udostępnieniu tych dóbr. Najlepiej ilustrują ideę GLAM dwie inicjatywy, OpenGLAM i GLAM-Wiki.

OpenGLAM

[OpenGLAM](#) to inicjatywa Fundacji Otwartej Wiedzy ([Open Knowledge Foundation](#)) dla promowania otwartego dostępu do cyfrowej postaci zasobów w galeriach, bibliotekach, archiwach i muzeach.

Na pierwszy rzut oka wydawałoby się, że cele i modele biznesowe np. archiwum i muzeum są bardzo różne. O ile archiwa i biblioteki udostępniają swoje zasoby badaczom i czytelnikom,

Czy jesteście GLAM?

Wpisany przez Marek Zieliński

poniedziałek, 03 marca 2014 00:00 - Poprawiony niedziela, 30 marca 2014 12:53

zwykle bez opłat, nawet jeśli zasoby te są zastrzeżone przez prawa autorskie, to galerie i muzea często pobierają opłaty wstępu za oglądanie oryginalnych obiektów, nawet jeśli prawa autorskie do nich dawno już wygasły. W rzeczywistości jednak, na skutek oszałamiającego tempa cyfryzacji świata, i jedne i drugie muszą sprostać temu wyzwaniu i dostosować model działania do nowego otoczenia. OpenGLAM jest organizacją która próbuje ułatwić ten przeskok. Problem “Żółtej mlecarki” - patrz poniżej - dobrze ilustruje to zjawisko, i zmianę sposobu myślenia niezbędną do pokonania uprzedzeń. O tym, że te uprzedzenia powoli znikają może zaświadczyć fakt, że we wrześniu 2013 roku liczba obiektów kulturowych udostępnionych publicznie w postaci cyfrowej przez Europeana [przekroczyła 20 milionów](#) . Poniżej kilka przykładów:

Żółta mlecarka

“Mlecarka” jest jednym z najśłynniejszych obrazów Vermeera w kolekcji Rijksmuseum w Amsterdamie. Muzeum to znalazło w sieci ponad 10 tysięcy kopii tego obrazu, w większości złej jakości, ze zniekształconymi kolorami (z przewagą zażółcenia). Odwiedzający muzeum nie mogli uwierzyć, że oryginał wygląda inaczej i uważali, że pocztówki z reprodukcją obrazu są zafalszowane. W wyniku tego odkrycia muzeum zdecydowało się na udostępnienie kopii cyfrowych wysokiej jakości do wykorzystania przez wszystkich, twierdząc że “Otwarcie naszych danych jest najlepszą obroną przed problemem *Żółtej mlecarki*.”

Antropologia Bronisława Malinowskiego

Związane z OpenGLAM jest czasopismo “Przegląd Domeny Publicznej ([The Public Domain Review](#)), które publikuje artykuły naukowe i popularno-naukowe, pisane przez uczonych, pisarzy, archiwistów i artystów a prezentujące najciekawsze materiały które znajdują się, albo właśnie przeszły do domeny publicznej. Wiodącym artykułem w wydaniu styczniowym jest przegląd prac ojca współczesnej antropologii,

[Bronisława Malinowskiego](#)

. Autor artykułu, Michael W. Young odkrywa dla nas osobisty kryzys polskiego antropologa pod koniec jego pierwszej wyprawy na wyspy Trobriand. Jego osobisty pamiętnik w języku polskim, zakończony w 1918 roku, jest według autora artykułu, “najbardziej niesławnym, bezwzględnie szczerym dokumentem w annałach antropologii”. Pamiętnik, wraz z jego licznymi pracami naukowymi i książkami stał się niedawno publicznie dostępny.

Konferencja OpenGLAM w Warszawie

W dniach 11-12 października 2013 odbyła się w Warszawie pierwsza [konferencja OpenGLAM](#) , zorganizowana przez Wikimedia Polska we współpracy z Centrum Cyfrowym i Galerią Zachęta. Tylko dwa lata wcześniej Warszawa gościła światowy start inicjatywy OpenGLAM i spotkanie na szczycie Creative Commons. Dwudniowa konferencja zgromadziła wielu przedstawicieli sektora GLAM z Polski i z całego świata. Głównymi tematami konferencji były: Projekty Instytucji GLAM, Wikiprojekty, Otwarta Edukacja i stan prawny szczególnie w

Czy jesteście GLAM?

Wpisany przez Marek Zieliński

poniedziałek, 03 marca 2014 00:00 - Poprawiony niedziela, 30 marca 2014 12:53

d dziedzinach digitalizacji, domeny publicznej, i prawnych aspektach dzielenia się zasobami przez instytucje kulturalne.

GLAM-Wiki

Wikipedia i jej siostrzane projekty (takie jak np. Wikimedia Commons) są naturalnym partnerem GLAM. Wikipedia ma miliony odsłon dziennie, ponad 250 wersji językowych i zawiera ponad 20 milionów artykułów. Od naukowców do uczniów w szkole, wszyscy posługują się Wikipedią. Z kolei instytucje z sektora GLAM zawierają niezliczone zasoby kultury. Inicjatywa [GLAM-Wiki](#) ma na celu ułatwienie instytucjom kulturalnym dzielenia się ich zasobami z odbiorcami na całym świecie poprzez współpracę z doświadczonymi edytorami Wikipedii. Taka współpraca jest “bezprzykładną szansą dla kustoszy naszego dziedzictwa kulturowego dotarcia do szerszej gamy nowych odbiorców”.

GLAM-Wiki realizuje swoje cele przez różne projekty, między innymi Umowy partnerskie z instytucjami sektora GLAM które umieszczają swoje elektroniczne zasoby (te w domenie publicznej) w Wikipedii do użytku dla wszystkich.

- Wikiprojekty GLAM, które mają na celu zaktywizowanie Wikipedystów i poszerzenie udziału Instytucji i jej zasobów w Wikipedii.
- Programy Wikipedysty-Rezydenta: wikipedysty który odbywając staż w danej organizacji (płatny albo jako wolontariusz) służy jako łącznik między tą organizacją a wspólnotą Wikimedia, pracuje wraz z pracownikami tej instytucji przy digitalizacji i organizacji zasobów które mogą być udostępnione w Wikipedii i spełnia wiele innych zadań.
- GLAM Wiki Outreach - program wspierania inicjatyw GLAM zawiera zasoby z których czerpać mogą instytucje które rozpoczynają swoją współpracę z Wikipedią.

Instytut Józefa Piłsudskiego partycypuje aktywnie w projektach Wikipedii. [Układ partnerski z Wikimedia Commons](#)

, dzięki pomocy wikipedysty

[Jarka Tuszyńskiego](#)

zaowocował już wzbogaceniem Wikipedii w ponad 500 dokumentów z kolekcji Józefa Piłsudskiego, które są używane w rosnącej liczbie artykułów.

[Wikiprojekt GLAM/Józef Piłsudski Institute of America](#)

jest punktem spotkania wolontariuszy którzy piszą w Wikipedii artykuły na tematy związane z Instytutem i oparte na zasobach Instytutu. Nasz nowy Wikipedysta-Rezydent,

[Piotr Puchalski](#)

, wspomagany przez Wikipedystkę z Metropolitan Library Council,

[Dorothy Howard](#)

Czy jesteście GLAM?

Wpisany przez Marek Zieliński

poniedziałek, 03 marca 2014 00:00 - Poprawiony niedziela, 30 marca 2014 12:53

, organizuje pracę wolontariuszy i sam uzupełnia oraz ulepsza artykuły w Wikipedii. Zapraszamy do współpracy!.

Zmiana w sposobie odbierania dóbr kultury na skutek powstania Internetu, a jednocześnie ogromne poszerzenie grona aktywnych uczestników na całym świecie wymaga radykalnej zmiany w myśleniu. Każdy z nas może pomóc, organizując lub biorąc udział w jednym z projektów, szczególnie w Wikipedii gdzie bardzo łatwo wystartować. Bądźmy GLAM!

Marek Zieliński

Artykuł ukazał się 26 lutego 2014 w *Blogu archiwistów i bibliotekarzy Instytutu Piłsudskiego*

Może Cię też zainteresować

- [Tydzień praw autorskich](#)
- [Digital Humanities](#)